

**SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 7/2014 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av vissa arbetspensionslagar och av lagen om Folkpensionsanstalten

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 september 2014 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av vissa arbetspensionslagar och av lagen om Folkpensionsanstalten (RP 109/2014 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotion:

- LM 69/2012 rd — Maria Tolppanen /saf m.fl.: Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Inka Hassinen, social- och hälsovårdsministeriet
- chef för juridiska ärenden Aino Lassila, Pensionskyddscentralen

- förmånschef Marja-Leena Seppälä, Folkpensionsanstalten
- chef för juridiska ärenden Anne Perälehto-Virkkala, Keva
- ansvarig försäkringsspecialist Pia Santavirta, Finansbranschens Centralförbund
- specialsakkunnig Päivi Opari, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- sakkunnigläkare Lauri Vuorenkoski, Finlands Läkarförbund
- ordförande Seppo Kettunen, Suomen Vakuutuslääkärien yhdistys ry
- expert Johan Åström, Finlands Näringsliv rf.

Skriftligt utlåtande har lämnats av

- justitieministeriet
- Akava ry
- Oikeutta vakuutetuille ry
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Finlands Patientförbund rf
- Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONEN

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att lagen om

pension för arbetstagare, lagen om pension för företagare, lagen om sjömanspensioner, lagen

om kommunala pensioner, lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om Folkpensionsanstalten ändras. Lagarna föreslås få bestämmelser om motivering av beslut och de avses vara ett komplement till förvaltningslagen. Lagarna får bestämmelser om vad motiveringen till ett avslagsbeslut ska innehålla när beslutet till centrala delar grundar sig på medicinska omständigheter. I motiveringen till ett beslut som helt eller delvis avslår en ansökan ska de omständigheter som i huvudsak har inverkat på bedömningen och de slutsatser som dragits utifrån dessa omständigheter skrivas in.

För att förbättra motiveringarna ingår det dessutom en bestämmelse om sakkunnigläkares motiverade bedömning. Bestämmelsen föreskriver att den sakkunnigläkare som deltar i behandlingen av ett förmånsärende ska göra en motive-

rad bedömning under beredningen av ärendet. Bedömningen antecknas i handlingarna.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2015.

Lagmotionen

LM 69/2012 rd. I lagmotionen föreslås det att lagen om pension för arbetstagare ändras. En sakkunnigläkare på en pensionsanstalt föreslås vara skyldig att följa 23 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården när de antecknar sin bedömning i handlingarna. Paragrafen innehåller formkrav för rättsmedicinska intyg och utlåtanden. Dessutom föreslås lagen få en ny 128 a § om att en part ska informeras om sin rätt att få muntlig behandling för att inhämta kompletterande medicinsk utredning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med propositionen är att förmånsbeslut ska motiveras bättre och de sökande få större rättssäkerhet. Pensionslagarna och lagen om Folkpensionsanstalten föreslås därför få bestämmelser om motivering av förmånsbeslut som komplement till förvaltningslagen. De kompletterande bestämmelserna gäller i synnerhet avslag, när ärendet innehåller medicinska frågor. Om en ansökan avslås helt eller delvis ska motiveringen innehålla de omständigheter som i huvudsak har inverkat på bedömningen och de slutsatser som dragits utifrån omständigheterna. Med avseende på förtroendet för förmånssystemet är det av mycket stor betydelse att de medicinska motiven måste motiveras grundligare, anser social- och hälsovårdsutskottet. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Lagen om Folkpensionsanstalten föreslås få en bestämmelse om att en sakkunnigläkare kan anteckna sin bedömning i handlingarna utan att följa det som 23 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården förskriver om formkraven för rättsmedicinska intyg och utlåtanden. En sådan bestämmelse finns redan nu i

pensionslagarna. Utskottet finner förslaget lämpligt och hänvisar till sina tidigare uttalanden om pensionsanstaltsläkarnas roll (ShUB 11/2004 rd och ShUB 12/2004 rd). Också här vill utskottet understryka att en läkare på pensionsanstalten är med och bereder ett beslut på grundval av sin läkarutbildning och yrkeskompetens. Vidare är det viktigt att i läkarutbildningen lyfta fram att kvaliteten på ett medicinskt utlåtande från den behandlande läkaren spelar en roll i förmånsprocessen.

I betänkandena från 2004 ansåg utskottet det vara av central betydelse för den sökandes rättssäkerhet att de omständigheter som ett beslut grundar sig på, exempelvis medicinska bedömningar, framgår tillräckligt detaljerat i motiveringen till beslutet. Vidare ansåg utskottet att det måste fram vilken vikt olika omständigheter har tillmätts och hur de har bedömts. Då kan den sökande utifrån motiven överväga att överklaga, men också lägga fram sin egen uppfattning och eventuellt belysa omständigheterna ytterligare

Framför allt vid avslag måste förmånsbeslut motiveras så tydligt och lätt förståeligt som möjligt. Vid sidan av medicinska omständigheter

beaktas också exempelvis frågor kring yrke och utbildning. Beslutet påverkas av hur heltäckande uppgifterna är i dessa fall. En tillräckligt omfattande och objektiv bedömning och beskrivning av de medicinska omständigheterna är av central betydelse för hur lätt beslutet är att förstå. Motiveringen har också stor vikt för möjligheterna att utnyttja förfarandet med ändringssökande. Genom adekvat och objektiv bedömning och beskrivning av de medicinska omständigheterna kan behovet av att överklaga minska och förtroendet för att besluten är riktiga öka. Utskottet anser det nödvändigt att motiveringen av beslut verkligen ändras och att effekterna av lag-

ändringen på bland annat antalet besvär och handläggningstiderna följs upp.

Lagmotion

Utskottet tillstyrker att lagförslag 1 godkänns enligt propositionen. Följaktligen föreslår utskottet att lagmotionen avvisas.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslagen utan ändringar och

förkastar lagmotion LM 69/2012 rd.

Helsingfors den 16 september 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Anneli Kiljunen /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Johanna Jurva /saf
Laila Koskela /saf
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /saml
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd

Hanna Mäntylä /saf
Mikael Palola /saml
Terhi Peltokorpi /cent
Sari Sarkomaa /saml
Hanna Tainio /sd
Ulla-Maj Wideroos /sv
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.